

**СЕМЬЯ МЕДИЧИ (ИТАЛИЯ) И БОЛЬШОЕ КОЛИЧЕСТВО БАНКИРОВ
В ЭТОЙ ДИНАСТИИ, БОЛЬШОЕ ВЛИЯНИЕ ДИНАСТИИ НА ВСЕМ
КОНТИНЕНТЕ**

Abdullayeva Nilufar

Namangan davlat unversiteti

Tarix yo 'nalishi bo 'yicha 2-kurs magistranti

Аннотация: В данной статье рассказывается о семье Медичи и влиянии этой семьи на итальянское государство, причинах влияния, их деятельности и значении в банковской сфере.

Ключевые слова: династия, европейская, королевская, семья, банк, банкир, партия, местные партии.

**MEDICI FAMILY (ITALY) AND THE LARGE NUMBER OF BANKERS IN
THIS DYNASTY, THE GREAT INFLUENCE OF THE DYNASTY ON THE
ENTIRE CONTINENT**

Annotation: This article discusses the influence of the Medici family and this family on the Italian state, the reasons for the influence, their activities in the banking sector and their significance.

Keywords: dynasty, Europe, kingdom, family, bank, banker, party, local parties.

**MEDICHI OILASI (ITALIYA) VA SHU SULOLADA BANKIRLARNING
KO'PLIGI SULOLANING BUTUN QIT'AGA KATTA TA'SIRI**

Annotatsiya: Ushbu maqolada Medichi oilasi va shu oilaning Italiya davlatiga ta'siri, ta'sir sabablari, bank sohasidagifaoliyatlari va ahamiyati haqida gap boradi.

Kalit so'zlar: sulola, yevropa, qirollik, oila, bank, banker, partiya, mahalliy partiyalar.

Medichi oilasining kelib chiqishining bir necha versiyalari mavjud. Keng tarqalgan shahar afsonasi Medichilarning qarindoshligini Franklar imperiyasining asoschisi bo'lgan shifokor Karl bilan bog'laydi. Oilaning o'zi ularning ildizlari shu imperator saroyida xizmat qilgan ritsarlardan biriga borib taqaladi, degan fikrda edi. 12-asrda Medicilar sulolasi Florensiyaga ko'chib o'tdi. Oila a'zolari sudxo'rlik bilan shug'ullanib, tezda boyib ketishdi. Tez orada boy bankirlar shaharning ma'muriy apparatiga kirib, Florensiyada saylanma idoralarni egallashni boshladilar. Oilaning o'ziga xos qiyinchiliklari bor. XII asrda bankirlar mahalliy partiyalardan birini qo'llab,

shaharning siyosiy hayotida ishtirok etishga harakat qilishdi. Florensiyada asosiy manfaatlar to'qnashuvi boy zodagonlar va kambag'allar o'rtasida edi. Salvestro Medichi aristokratlarga qarshi qo'zg'olon uyushtirgan serserilarni qo'llab-quvvatladi. Ular muvaffaqiyatsizlikka uchraganda, moliyachishahardan chiqarib yuborilgan. Medicilar sulolasi surgunda uzoq turmadi, lekin shu vaqt ichida sudxo'rlikda ham sezilarli muvaffaqiyatlarga erishdi. Birinchi bank filiallari Venetsiya va Rimda ochilgan.

Medichilar oilasida Florensiya Respublikasining birinchi boshlig'i Kosimo keksa edi. U bu lavozimni 1434 yildan 1464 yilgacha egallagan. U o'zining puli, ta'siri va haddan tashqari soliqlar qo'ygan, befoyda urushlar uyushtirgan avvalgi hukumatdan xalq noroziligidan foydalanib hokimiyatga kelishga muvaffaq bo'ldi. San'at va Uyg'onish davrining boshqa sohalariga homiylik qilish an'alarining asoschisi Kosimo edi. Medicilar sulolasi yaxshi sarmoya kiritgan. Gap shundaki, **XV asrda Italiya** Yevropaning madaniyat va san'at markaziga aylandi. 1453 yilda Konstantinopol turklar tomonidan bosib olinganidan keyin vatansiz qolgan ko'plab yunonlar bu erga qochib ketishdi. Ularning ko'pchiligi Italiyaga (shu jumladan Florensiyaga) noyob kitoblarni olib kelishdi va evropaliklar uchun noma'lum ma'ruzalar uyushtirishdi. Bu antik davr tarixiga qiziqish uyg'otdi. Undan butun bir insonparvarlik maktabi vujudga keldi. Bu hodisalarning barchasi Medicilar sulolasi tomonidan moliyalashtirilgan va rag'batlantirilgan. O'sha paytdagi ko'plab siyosiy intrigalarga qaramay, tarix undan minnatdor bo'lib kelgan. Muhtasham Lorenzo Kosimo vafotidan keyin ham Medicilar sulolasi Florensiyada hukmronlik qilishni davom ettirdi. Buyuk Lorenzo (uning nabirasi) oilaning eng mashhur a'zosiga aylandi. U 1448-yilda tug'ilgan, respublika rahbari bo'lgan.

Bu vaqtda Florensiyada fitna avj oldi, buning natijasida Medicilar sulolasi qulashi kerak edi. Oila daraxti deyarli tugadi, lekin Lorenzo dushmanning rejasini oshkor qildi. Uni hatto Papa Sixtus IV ham qo'llab-quvvatlagan. Ammo bu ham fitnachilar qo'lida halok bo'lgan Lorenzo Julianoning ukasini qutqara oldi. Keyin bir qancha qo'shni knyazliklar Florensiyaga urush e'lon qildilar, ularni Rim taxti qo'llab-quvvatladi. Lorenzo bu koalitsiyaga muvaffaqiyatli qarshilik ko'rsatishga muvaffaq bo'ldi. Bundan tashqari, u frantsuz qirolining shaxsida ittifoqchi topdi. Bu Parij bilan jang qilishni istamagan Rimni cho'chitib yubordi va mojaro susaydi.

Medichilar sulolasi va ularning Italiya madaniyati rivojiga ta'siri bu davrda o'zining eng yuqori cho'qqisiga chiqadi. Lorenzo ko'plab ta'lim muassasalarini moliyalashtirdi. Ulardan biri yangi neoplatonizm maktabining umumevropa markaziga aylangan mashhur Karegi akademiyasi edi. Florensiya saroyida Sandro Botticelli va Mikelanjelo kabi san'at daholari ishlagan. Lorenzo ham kitoblarni biluvchi va biluvchi edi. U o'zining shaxsiy kutubxonasini to'pladi va boyitdi, bu shaharning diqqatga sazovor joyiga aylandi. Respublika rahbari 1492 yilda vafot etgan. Uning yorqin hayoti

Medici oilasi atrofidagi mish-mishlarni yanada kuchaytirdi. Sulola sirlari g'iybatchilarni va fitna nazariyotchilarini hayajonga soldi.

Lorenzoning Uyg'onish davriga munosabati tez orada qo'shni shaharlarga ham tarqaldi. Venetsiya, Rim, Neapol va Milan aynan bir xil tezlikda joylasha boshladi. Uyg'onish davri antik davrning gullagan davriga o'xshardi, U shunday nom oldi.

Toskana papalari va gersoglari

Medicilar sulolasining eng mashhur vakillari nafaqat Florensiya hukmdorlari, balki papalarga ham aylandilar. 1513 yilda u Leo X nomini olgan va 1521 yilgacha taxtda qolgan Piero de' Medici bo'lib chiqdi. Garchi oliy ruhoniylar dunyoviy ishlarga aralashmasliklari kerak bo'lsa-da, u Florensiyadagi oilasining manfaatlarini qo'llab-quvvatlagan.

Klement VII (1523-1534) hukmronligi ham xuddi shunday o'tdi. Dunyoda uning ismi Giulio Medici edi. Uning qo'l ostida oila yana Florensiyadan chiqarib yuborildi. Bu Rim papasini Muqaddas Rim imperatori Gabsburglik Karl V bilan ittifoq tuzishga olib keldi, "uning hukmronligida hech qachon quyosh botmaydi". Koalitsiya dushmanlarni mag'lub etdi va Medici Florensiyaga qaytib keldi. Bundan tashqari, ular Toskana gersoglari unvonini oldilar.

Bu davrdagi Florensiya hukmdorlari san'atga homiylik qilishni davom ettirdilar. Kosimo I (1537-1574) davrida mashhur Uffizi galereyasi qurilgan. Bugungi kunda u Florensiyaga millionlab sayyohlarni jalb qiladi. Unda ko'plab rassomlik durdonalari mavjud, masalan, afsonaviy Leonardo da Vinchi ("Balon" va "Magi sajdasi") asarlari.

Fransiya malikalari

Florensiyaning nufuzli hukmdorlari sulolaviy nikohlarga e'tibor berishgan. Shunday qilib, bu oiladan ikki ayol frantsuz qirollarining turmush o'rtog'i bo'lishdi. Bu Genrix II Ketrinning rafiqasi (1547-1559) va Genrix IV Meri (1600-1610) ning rafiqasi edi. Ulardan birinchisi hatto regent edi va umuman olganda katta siyosatga ega edita'sir qilish. Ketrin o'zining romanlarida bosh qahramon bo'lgan Aleksandr Dyumaning iste'dodining millionlab muxlislariga ma'lum. U, shuningdek, avliyo Vartolomeyning qonli kechasi va ko'plab gugenotlar qirg'inidan keyin tarixga kirdi.

Ketrin de Medichining frantsuz sulolasi ikki farzandi - Charlz IX va Genrix III bilan to'xtadi. Otalari tomonidan ular Valualarga tegishli edi. Ulardan keyin 1589 yilda hokimiyat tepasiga Burbonlar keldi. Shunga qaramay, Medicilar oilasining butun Evropaga ta'sirini e'tiborsiz qoldirish qiyin. Bu sulola o'zining yorqin va munozarali voqealari bilan Uyg'onish davrining timsoliga Florensiyaning tanazzulga uchrashi

Boshqa mamlakatlarga ta'siriga qaramay, Medicilarning asosiy qiziqish doirasi doimo Florensiya bo'lib kelgan - ularning asosiy domenlari va haqiqiy vatani. Toskana gersogligining tanazzulga uchrashi Kosimo II (1609-1621) davrida boshlandi. U qo'shnilar bilan urushlar va mojarolarga ko'p pul sarfladi. Dyuk o'z dushmanlarini, shu jumladan ispan tojini bo'ysundirish uchun aqldan ozgan rejalari bilan ajralib turardi.

Shu bilan birga, u Galileyni qo'llab-quvvatlagani bilan tanilgan, bu Muhtasham Lorenzoning ulug'vor an'alarini davom ettirgan.

Uning o'g'li Ferdinand II (1621-1670) davrida katoliklar va protestantlar o'rtasida Otuz yillik umumevropa urushi bo'lgan. Bu vaqtda Florensiyaning tanazzulga uchrashi davom etdi, bu endi Medicilarga bog'liq emas edi. Amerika va boshqa istiqbolli bozorlarning ochilishi Italiyani Yevropaning iqtisodiy markaziga emas, balki provinsiya davlatiga aylantirdi. Moliyaviy oqimlar Ispaniya, Angliya va boshqa mustamlakachi davlatlar bozorlariga tushdi.

Medichi sulolasi 13 asrdan 18 asrgacha hukmronlik qilib kelgan. Bu shajaraning avlodlari nafaqat monarxlar bo'lgan, ularning orasida Rim Papalari ham o'tgan. Medichi klanining kelib chiqishi osonlik bilan amalga oshmagan. To'g'ri, bu oila juda boy bo'lgan, ammo ularning tomirida qirollik qoni oqmas edi. 13 asrda bir necha muvaffaqiyatsiz fitna va g'alayonlardan keyin bu oila siyosiy maydondan chetlatilgan edi. 15 asrning o'rtalarida Kozimo Medichi bu klanni yana hokimiyatga qaytardi. Medichi oilasining a'zolari san'at sohasida xayriya ishlarini olib bordilar. Ayniqsa tasviriy san'atga katta e'tibor berildi. Aynan Medichining homiyligi tufayli Florensiyadagi san'at sohasi jadallik bilan rivojlanib bordi, u Florentiya Respublikasining poytaxtini moda san'at markaziga aylantirdi. Rassomlarning Medichi tomonidan qo'llab-quvvatlanishi tufayli ular uchun Yevropaning barcha qirollik uylarining eshiklari doimo ochiq edi. Vatikanga yaqinligi hamda nufuzli oilalar bilan qudachiligi sababli Medichi oilasi nafaqat katta g'aznaga ega bo'ldi, balki diniy, madaniy va siyosiy yo'nalishlarga ta'sir o'tkaza olish imkonini ham qo'lga kiritdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. <https://www.maam.ru/detskijasad/obuchenie-vtoromu-ruskomu-jazyku-cherezigr.html>
2. Google qidiruvi: Bolalarni ruscha kidskey.org saytiga qiziqtirish uchun 12 ta maslahat
3. S. M. Gafforova , G. Z. Garafiyev , D.S. Garipova, G. M. Bilalova , R. F.
4. <http://www.bidabad.com/doc/reba-en.pdf>
5. Donald R. Fraser, Benton E. Gup, James W. Kolari, (2001), "Commercial banking the management of risk", South-Western college
6. http://www.rhb.com.my/about_rhb/financial/pdf/AC_31_Mar_07_final.pdf
7. Mulaydinov, F. (2021). Digital Economy Is A Guarantee Of Government And Society Development. *Ilkogretim Online*, 20(3), 1474-1479.
8. Mulaydinov, F. M. (2019). Econometric Modelling of the Innovation Process in Uzbekistan. *Форум молодых ученых*, (3), 35-43.
9. Mulaydinov, F., Kadirova, A., Melibaeva, G., & Akhmadjonov, O. (2020). Advantages of the transition to a digital economy in the innovative development of

Uzbekistan. Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems, 12(6), 1226-1232.

- 10.** Mulaydinov, F., & Nishonqulov, S. (2021). Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda axborot texnologiyalarining orni-The role of information technologies in the development of the digital economy. Nigmatullina, Z.F. Badrutdinova.

